

Posudek na diplomovou práci Bc. Jany Špitálské „Židé za italského fašismu a osobnost Prima Leviho“

Práce má celkem 68 stran textu včetně úvodní strany, poděkování, prohlášení, obsahu a závěrečného resumé, časové osy, pojmového aparátu a seznamu použité literatury. Je doplněna 10 stranami obrazových příloh.

Pod první kapitolou „Úvod – zdůvodnění tématu“ jsou zařazeny i další podkapitoly. První z nich uvádí stručně čtenáře do politické situace v Itálii na přelomu 19. a 20. století; je na ní však znát, že je poněkud psána „horkou jehlou“.

Druhá kapitola se zabývá termínem fašismus a jeho původem. Kapitola však působí spíše jako soubor charakteristik fašismu poskládaných za sebou, mnohdy bez návaznosti. Např. na str. 12 předposlední odstavec je osamostatněným výkřikem, který by bylo třeba rozvést či dát do kontextu, stejně tak druhý odstavec na str. 13, kde uvedené pojmy v uvozovkách nejsou vysvětleny. O pochodu na Řím se pak píše i na str. 14, avšak není vůbec vysvětleno, v čem několikrát jmenovaný pochod na Řím spočíval, vyznívá to, jako by v cestě Mussoliniho z Milána do Říma. O pochodu na Řím je pak více pojednáno až v kapitole 2.2.1, v oddíle věnovaném židům v Itálii v období fašismu, kam je zařazena tato kapitolka naprosto nelogicky.

Je zde i dost nepřesností – např. str. 10: „...fašismus ve své podobě se tak pomalu začal utvářet a formovat v okruhu nacionalistických odpůrců liberalismu..“ a o kousek dál na str. 11 čteme, že „Počátkem roku 1920 Mussoliniho hnutí nacionalismus rychle absorbuje“.

Správně si autorka všímá na str. 11, že katolická církev byla důležitým faktorem proto, aby se fašismus zcela nemohl stát totalitním režimem (jak analyzuje např. H. Arendtová). Tento postřeh a zejména jeho následné krátké srovnání s nacismem by však měl být opoznámkován, neboť se jedná o převzatou informaci. Mussolini byl nejen redaktorem, nýbrž šéfredaktorem listu „Avanti!“ (str.12) atd.

V kapitole 1.3. zabývající se antifašismem by mělo být vysvětleno, kde B. Croce časopis La Critica vydával (str.14), a pokud v Itálii, jak to, že to bylo možné, dáme-li to do souvislosti s předchozí kapitolou charakterizující italský fašismus. Též informace o převzetí Mussoliniho odpovědnosti za Matteotiho vraždu nesouhlasí s informacemi (datem) uvedeným v poznámce č. 17., kde není vůbec jasné, že datum 10.června 1924 je datem jeho smrti, nikoliv Mussoliniho převzetí zodpovědnosti za ní.

Poslední odstavec kapitoly je velmi diskutabilní, pokud s ním autorka textu souhlasí, měla by předtím toto odvážné tvrzení doložit. V textu však opět vyznívá jako izolovaný výkřik.

V kapitole 1.4 je faktická chyba v dataci, když J. Špitálská píše o povýšení Mussoliniho na šéfa „Avanti!“ (str. 16). Následující odstavec je opět nejasný, psaný narychlo, v práci vůbec není vysvětlen přechod fašistického hnutí na fašistickou stranu. Citace č. 26 z referátů na internetu je zbytečná, J. Špitálská mohla bez problémů použít pro toto téma odbornou literaturu jak v italštině, tak v češtině.

Počátek kapitoly 1.5 by patřil spíše do kapitoly 1.2., zbytek kapitoly pak nijak nevykládá základní rozdíly mezi německým nacismem a italským fašismem, závěr je naprosto nevyhovující, čtenář má dojem, že Mussoliniho v roce 1943 odvolal Antifašistický výbor a nikoliv Velká fašistická rada. Navíc Mussolini neodstoupil, ale byl zatčen a u vězňen.

Druhá část nazvaná Židé v Itálii v období fašismu je bohužel asi nejslabší částí celé práce. Je zřejmé, že J. Špitálská nepoužila k jejímu zpracování některou ze základních zahraničních publikací, které o tomto tématu pojednávají. Jedná se o dosti zmatený souhrn různých informací, z nichž mnohdy není jasné, zda autorka píše o Itálii, či o jiném místě (např. v kapitole 2.2.1.). V kapitole 2.2.2. se dozvídáme o pochodu na Řím, což mělo být uvedeno

v předchozí části, o postavení židovského obyvatelstva zde není ani slovo. V kapitole 2.2.3 se k tématu, o kterém mělo být v této části pojednáno, vztahuje jen závěr. Situace v 19. století, která je probírána na začátku, měla být uvedena mnohem dříve. Kapitola 2.2.4 působí velmi zmateně, tvrzení, že „žádnému židovi nebylo odepřeno útočiště“ (str.31) je pak vyhraněné a těžko akceptovatelné v této absolutní podobě. Následuje oddíl o křišťálové noci roku 1938 v Německu a na územích ovládaných Německem. Jako exkurz by to bylo zajímavé, ovšem uspořádání uvnitř práce je opět zmatené, stejně jako samotný text o křišťálové noci pojednávající. Vzhledem k prostoru, který křišťálové noci autorka věnuje, by bylo nanejvýš záhodno uvést, jaký měla ohlas i v Itálii. V kapitole, kde bychom však něco podobného očekávali se ale o tomto období nedozvídáme nic, J. Špitálská v se této kapitole věnuje až roku 1943. Plná nepřesností je i kapitola 2.4.1., např. zastavení nepřátelství Itálie z 3.9.1943 autorka vykládá jako válku Německu (str.37), což i nesedí s jejími slovy na straně následující, že v říjnu roku 1943 Badoglio vyhlásil Německu válku.

Třetí část práce je věnována osobnosti Prima Leviho. V kapitole 3.1. je uveden jeho životopis, následuje text týkající se jeho tvorby ovlivněné válečnou zkušeností. Text je často doplňován citacemi z Leviho děl. Jako pozitivní hodnotím, že J. Špitálská se v poznámce č. 81 sama vyrovnává s jedním Leviho tvrzením a svůj postoj vysvětluje, (viz též pozn. č. 84). Problémem však je, že na osobnosti Prima Leviho měla autorka možnost na příkladu dobře ukázat postavení židů ve fašistické Itálii. Většina textu tohoto oddílu je však věnována až událostem v Osvětimi a duševním závěrům vycházejícím z této zkušenosti. Následuje závěr, který je jistou závěrečnou osobní úvahou. Problémem je, že charakter osobní úvahy má i shrnutí práce, kde bych více očekával objektivní závěry přímo týkající se tématu. Tento nedostatek má i anglické a italské resumé, které je shodné s kapitolou závěr. Práce je doplněna časovou osou událostí 2. světové války. Následuje pojmový aparát převzatý s encyklopedie Diderot a seznam použité literatury. Na závěr jsou umístěny obrazové přílohy. Obrazové přílohy na straně jedné vhodně text doplňují, na straně druhé tématicky odpovídá práci zejména druhá jejich část, jednotné téma fotografií č. 3-5 s obsahem práce příliš nesouvisí a stačilo jako obrazové doplnění pouze jednou. Naopak použití fotografií č. 7 – 13 velmi vhodně doplňuje text, pouze fotografie na str. 73-74 mohly být uveřejněny na jedné straně, což je ovšem marginální drobnost.

Pozitivně lze u práce hodnotit, že mnohé poznámky pod čarou uvádějí krátkou charakteristiku jednotlivých osobností uvedených v práci a českému čtenáři většinou neznámých, poznámkový aparát však obecně často postrádá na konci poznámky přesnou citaci pramene (viz např. pozn. č.8, č. 14 atd).

Navrhuji práci ohodnotit známkou 3

V Praze dne 30.8.2010

ThDr. Pavel Helan, Th.D.